

Täysistunto

Tiistai 18.3.2025 klo 14.00—20.42

5. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 13/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan, talousvaliokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.01 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ohjelmansa mukaisesti valmistellut esityksen valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi. Laissa säädettäisiin uudesta valtakunnallisesta lupa- ja valvontavirastosta, kymmenestä uudesta alueellisesta elinvoimakeskuksesta sekä valtakunnallisesta työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta ja Ahvenanmaan maakunnassa toimivasta Ahvenanmaan valtionvirastosta. Esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjauksia.

Valtion aluehallintouudistus on tämän hallituskauden suurin valtionhallinnon rakenteellinen uudistus. Uudistuksen tavoitteena on lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoaminen valtakunnalliseen lupa- ja valvontavirastoon. Monialainen valtion aluehallinto puolestaan kootaan nykyistä vahvemmille alueille elinvoimakeskuksiin. Uudistuksessa varmistetaan kielellisten oikeuksien toteutuminen. Uudistus on toteutettu virastojen toimipaikkaverkostoa ja lähtökohtaisesti niihin sijoitettujen virkojen virkapaikkoja muuttamatta, millä varmistetaan virastojen alueellinen läsnäolo ja alueiden erityispiirteiden tuntemus. Toimipaikkaverkosto muodostuu suorana jatkumona nykyiselle aluehallintovirastojen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimipaikkaverkostolle eli avien, Valviran ja elyjen verkostolle. Tällä varmistetaan, että viraston johto ja henkilöstö ovat kattavasti alueilla läsnä hoitamassa lakisääteisiä tehtäviään.

Uudistuksessa ei myöskään muuteta valtion ja kuntien, maakuntien tai hyvinvointialueiden välistä tehtäväjakoa. Uudistuksella ei ole itsenäisiä säästötavoitteita, eikä se johda henkilöstön vähennyksiin. Sekä lupa- ja valvontavirastossa että elinvoimakeskuksissa työskentelee kummassakin noin 2 000 henkilöä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan, että lupa- ja valvontavirastoon kootaan pääsääntöisesti kaikki aluehallintovirastojen ja kaikki Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävät sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Uusiin alueellisiin elinvoimakeskukseen kootaan nykyisten ely-keskusten muut tehtävät.

Lisäksi uudistuksen yhteydessä toteutettaisiin pienempiä tehtäväsiirtoja eri organisaatioiden välillä. Aluehallintovirastojen metsäpalojen tähystyksen hallinnointi- ja ohjaustehtävät siirrettäisiin sisäministeriöön, aluehallintovirastojen kilpailu- ja kuluttajahallinnon tehtävät siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastoon, aluehallintovirastojen eläinten terveyttä ja hyvinvointia ja elintarvikkeita koskevat tehtävät siirrettäisiin Ruokavirastoon ja ely-keskusten julkisen henkilöliikenteen tehtävät siirrettäisiin Liikenne- ja viestintävirastoon.

Näillä muutoksilla tavoitellaan hallinnollisesti selkeää tehtäväjakoa valtakunnallisten virastojen välillä, mahdollisten päällekkäisten tehtävien poistamista ja lyhyempiä hallinnollisia ketjuja.

Virastoja koskevissa laeissa säädettäisiin niiden asemasta, tehtävien organisoinnista, organisaatiosta, johtamisesta, tulosohjauksesta ja hallinnon järjestämisestä. Ahvenanmaan valtionviraston tehtävät pysyvät ennallaan. Virastouudistuksen yhtenä tavoitteena on monialaisuus. Virastot kattavat useita eri toimialoja ja tehtäviä. Laaja asiakaskunta hyötyy virastojen monialaisuudesta ja henkilöstön monipuolisesta osaamisesta. Virastojen monialaisuus mahdollistaa laajan yhteistyön eri viranomaisten, kuntien, hyvinvointialueiden ja elinkeinoelämän kanssa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten ja yritysten näkökulmasta uudistus edistää virastojen päätöksenteon yhdenmukaisuutta ja ennakoitavuutta sekä asioiden käsittelyn joutuisuutta. Erityisesti valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston palvelut ovat kansalaisille ja yrityksille saatavilla valtakunnallisesti alueesta riippumatta. Tämä näkyy erityisesti siinä, että kansalaiset ja yritykset voivat panna vireille asiansa missä tahansa lupa- ja valvontaviraston toimipaikassa siitä riippumatta, missä esimerkiksi luvanvaraista toimintaa on tarkoituksena järjestää.

Lupa- ja valvontaviraston asioiden käsittelyprosesseja on tarkoitus kehittää siten, että asiat käsitellään alueesta riippumatta samalla tavalla, minkä on arvioitu jouduttavan vireille tulleiden asioiden käsittelyaikoja.

Valtakunnallisessa lupa- ja valvontavirastossa voidaan hyödyntää tehokkaasti resursseja ja ohjata vireille tulevia asioita nykytilaa tasaisemmin. Lupa- ja valvontavirastolle on asetettu tavoitteeksi yhdenmukaistaa ratkaisukäytäntöjä, mikä on keskeistä viraston kansalaisille ja yrityksille tarjoamille yhdenvertaisille palveluille alueesta riippumatta mutta myös ratkaisukäytännön ennakoitavuuden näkökulmasta, minkä voidaan puolestaan arvioida merkitsevän myös hallinto-oikeuksiin ohjautuvien valitusasioiden määrän vähentymistä.

Luvitukseen liittyvien toimintojen kokoamisen myötä viranomaisten välisen koordinaation ja viranomaisten välisten lausuntojen tarve vähenee ja prosessien kehittäminen helpottuu. Yritykset löytävät lupapalvelut helpommin ja yhden toimivaltaisen viranomaisen tuotamana.

Arvoisa puhemies! Kymmenen alueellista elinvoimakeskusta hoitaisi jatkossa tehtäviä, jotka liittyvät elinkeinoihin, työllisyyteen ja kulttuuriin, maahanmuuttoon ja kotoutumiseen, maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen, liikenteeseen, alueiden käytön edistämiseen, vesitalouteen, luonnon monimuotoisuuden ja vesien hyvän tilan edistämiseen, kala-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

talouteen sekä EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman toimeenpanoon ja Euroopan maatalouden tukirahaston ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tehtäviin.

Osa elinvoimakeskusten tehtävistä hoidetaan perustellusta syystä keskitetysti laajemmilla toimialueilla tai valtakunnallisesti. Syyt tälle liittyvät palveluiden saatavuuden parantamiseen ja asiakkaiden yhdenmukaiseen kohteluun, voimavarojen käytön tehostamiseen, kielellisten oikeuksien edistämiseen, erityisasiantuntemuksen saatavuuteen tai turvallisuuden kannalta kriittisten toimintojen ylläpitoon. Nykytilaan verrattuna uusiin keskitämisratkaisuihin on esityksessä kuitenkin suhtauduttu pidättyväisesti.

Arvoisa puhemies! Valtakunnalliselle lupa- ja valvontavirastolle säädettäisiin tehtäväksi varautumisen alueellinen yhteistyö. Tehtävää toteutettaisiin varautumisen yhteistyöalueilla, jotka ovat yhteneväisiä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden kanssa. Lupa- ja valvontaviraston apuna toimisivat alueelliset valmiustoimikunnat, jotka virasto asettaa. Valmiustoimikunnat toimivat varautumisen alueellisen yhteistyön suunnittelussa, kehittämisessä ja seurannassa.

Elinvoimakeskukset edistävät varautumista toimialueillaan ja niille säädetyillä tehtävälajoilla esimerkiksi alkutuotannon, vesivarojen, liikenteen, tienpidon ja niin edelleen osalta, joissa itse toimijat lopulta vastaavat omasta varautumisestaan. Elinvoimakeskusten kokonaisvarautumista tullaan yhteensovittamaan virastotasolla kaikki osastot läpi leikaten.

Parhaillaan sisäministeriön ja valtiovarainministeriön yhteisessä alueellisen varautumisen kehittämishankkeessa selvitetään kuntien, kaupunkien, hyvinvointialueiden ja valtion alueellisten toimijoiden sekä kirkon ja huoltovarmuuskriittisen kolmannen sektorin varautumisen nykytilannetta ja vastuita. Työn tavoitteena on selvittää alueellisten yhteistyörakenteiden järjestämisen eri vaihtoehtot ja tehdä ehdotus toimintamallista ja ohjauksesta. Lisäksi selvitetään tilannekuvatoiminta. Hanke tekee ehdotuksensa tarvittaviksi kehittämistoimenpiteiksi kevään aikana.

Arvoisa puhemies! Uudistuksella on merkitystä myöskin maamme kilpailukyvyyn kannalta. Esimerkiksi ympäristölupien osalta valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien koostaminen yhdelle valtakunnallisen toimivallan omaavalle viranomaiselle luo edellytykset näiden tehtävien nykyistä asiakaslähtoisemmälle, sujuvammalle, kustannustehokkaammalle ja yhdenmukaisemmalle toimeenpanolle. Jatkossa yksi viranomainen, lupa- ja valvontavirasto, olisi vastuussa ympäristötoimialan asioiden, kuten ympäristölupien, käsittelystä ja valvonnasta, verrattuna nykytilaan, jossa toimivalta on jakautunut neljälle aluehallintovirastolle ja 13 ely-keskukselle.

Ympäristöluvitukseen liittyvien toimintojen kokoamisen myötä viranomaisten välisen koordinaation tarve vähenee ja prosessien kehittäminen helpottuu. Lupamenettely ja valvonta muodostavat uudessa virastossa jatkumon yhtenäisenä kokonaisuutena. Valtakunnallisessa virastossa myös käytössä olevia resursseja on mahdollista kohdentaa koko valtakunnan alueella tarpeiden mukaisesti ja joustavasti.

Ympäristöllisistä oikeuksista huolehditaan edelleen. Lupa- ja valvontavirastossa olisi yleistä etua ympäristöä koskevassa päätöksenteossa ja muutoksenhaussa valvova yksikkö. Yksiköllä olisi itsenäinen puhevalta yleisen edun valvonnan asioissa viraston sisäisissä menettelyissä. Ympäristötehtävien kokoaminen mahdollistaa resurssien hyödyntämisen yhden lupa- ja valvontaviranomaisen mallissa nykyistä tehokkaammin ja sujuvammin mutta edellyttää yleisen edun valvonnan järjestämistä asianmukaisesti uudessa hallinnon rakenteessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Viraston päätöksenteossa olisi tietyissä tilanteissa kuultava yleisen edun valvontayksikköä. Yksiköllä olisi muutoksenhakuoikeus viraston päätöksiin, mikäli kyseessä olisi painava yleisen edun turvaaminen, lain soveltamisalaan liittyvä merkittävien oikeuskysymysten ratkaiseminen tai lain soveltamiskäytännön yhtenäisyyden varmistaminen. Muutoksenhakuun joudutaan kuitenkin tarttumaan vain harvoin. Yleisen edun intressit pystytään tuomaan päätösten valmisteluvaiheessa esille nykyistä sujuvammin, minkä arvioidaan edelleen vähentävän viranomaisen muutoksenhaun kautta tapahtuvaa tarvetta yleisen edun valvontaan. Järjestelyn ei arvioida vaikuttavan asioiden käsittelyaikaan.

Toivomuksena on, että laki saataisiin voimaan 1.1.2026. Edelleen toivomuksena on, että lain vahvistamisen ja voimaantulon välillä olisi kuusi kuukautta, jonka aikana on tarkoitus viimeistellä uuden lainsäädännön toimeenpanon ja uusien virastojen häiriöttömän käynnistämisen edellyttämät valmistelutoimet. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

15.11 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys aluehallintouudistuksesta on nyt saapunut tänne eduskuntaan. Kokonaisuushan on laaja ja vaikutuksiltaan hyvin merkityksellinen. Hallituksen esityksen sivumäärä yksistään, kun katsoo, on yli 2 000 sivua, ja pelkkään sisällysluetteloonkin menee 29 sivua, eli perehdyttävää tässä paketissa on todellakin paljon, ja kaikkiin tämän esityksen yksityiskohtiin tullaan varmasti sitten paneutumaan hallintovaliokunnassa ja niissä valiokunnissa, jotka tästä esityksestä lausuntonsa antavat.

Hallituksen esityksessä kannatettavaa on tavoite aluehallinnon kehittämisestä sekä lupa- ja valvontakäytäntöjen yhdenmukaistamisesta alueesta riippumatta. Ylipäättään on hyvin perusteltua pyrkiä sujuvoittamaan aluehallinnon prosesseja ja palveluita nykyisestä. Tärkeää on samalla huolehtia siitä, että näin isossa uudistuksessa toteutuu monialaisuus ja valtion aluehallinnon alueellinen läsnäolo koko Suomessa.

Näin hallituksen esityksen lähete keskustelussa on kuitenkin syytä nostaa esiin myös huoli uudistuksen aikataulusta. Sehän tuli esiin myös lausuntopalautteessa useammankin lausunnonantajan toimesta. Aluehallinnon uudistuksen mittaluokka huomioiden aikataulu uudistuksen toteutukselle on melko tiukka. Hallituksen esityksessä todetaan, että tavoitteena on lakien voimaantulo jo vuoden 2026 alusta, jolloin samaan aikaan uusi lupa- ja valvontavirasto aloittaisi Suomessa toimintansa. On erittäin tärkeää, että uudistus saadaan vietyä läpi hallitusti jo käynnissä olevia lupa- ja valvontaprosesseja vaarantamatta. Aluehallinnon uudistus kuitenkin koskee 27:ää virastoa ja lähes 5 000:ta valtionhallinnon työntekijää, ja myöskään hyvän henkilöstöpolitiikan merkitystä tällaisen uudistuksen toteuttamisessa ja läpi viemisessä ei voi liikaa korostaa.

Kysyisin vastuuministeriltä: miten olette huomioineet tämän tiukan aikataulun tämän hankkeen ja uudistuksen valmistelussa ja toimeenpanossa, kun tästä pientä huolta on lausunnonantajien keskuudesta nyt nostettu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.14 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tässä kun kävin tuota postitusta katsomassa, 2 096 sivua ja tuommoinen nippu, niin näki, että se on aika valtava kokonaisuus, mitä tässä ollaan käsittelemässä. Lähtökohtaisesti tässä on hyvä tavoite, että yritetään päästä yhden-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

mukaiseen – voisi sanoa, että yhden luukun – periaatteeseen, jos tätä pelkistää näin kansanomaisesti. Tässä on selkeästi tarpeita, kun katsoo sitä aikaisempaa uudistusta, jossa avit ja elyt laitettiin aikanaan pystyyn, ja siellä on erilaisilla toimialueilla ja toimirajoilla toimivia yksiköitä. Nyt tässä ollaan yhdistämässä niitä, ja se on tässä mielessä hyvä asia.

Mutta tähän lupa- ja valvontaviranomaisen työhön sisältyy tietenkin monia kysymyksiä. Ensinnäkin tässä on kyseessä erittäin monialainen virasto. Täällä on monia alueita, ja tulee väistämättä kysyneeksi, miten paljon tästä sitten saadaan synergiahyötyä, kun tässä on monen ministeriönkin alueelta olevia toimintoja. Tämä kokonaisuus on tässä vähän semmoinen, joka pitää saada täällä käsittelyssä nyt aukeamaan, ja pitää hakea sellaisia ratkaisuja, joilla saadaan yhdenvertaisia, koko maan sisällä olevia ratkaisuja. Se on yksi kokonaisuus, joka tässä minua erityisesti mietityttää.

Toinen kokonaisuus, joka tähän liittyy: Kun kunnat ja hyvinvointialueet tekevät viranomaisten kanssa paljon yhteistyötä, miten paljon tämä kokonaisuus tässä sitten tulee helppotumaan? Ja sitten totta kai yksityiset kansalaiset, yritykset samalla tavalla. Me saadaan ehkä tästä semmoinen kokonaisuus, joka sitten on otsikonomaisesti selkeästi tiedossa, mitä lupia haetaan.

Täällä on monia kysymyksiä muun muassa työsuojelun osalta. Työsuojeluvalvonnan osalta se on aika iso kokonaisuus, parissa tuhannessa noin 400 ihmistä, joita tämä koskee. Siinä mielessä senkin osalta saadaan ehkä nyt sitten kokonaisuus aikaiseksi.

Viimeinen huomio liittyy siihen, että kun tämä keskusvirasto – näin tamperelaisena voin sanoa tämän – tulee toivon mukaan Tampereelle, niin minkälaisista määristä henkilöitä siellä on kysymys? Paljonko siellä on nyt ja paljonko sitten jatkossa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen on poissa. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.17 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen myötä valtion aluehallintoon ollaan tekemässä jättiuudistusta, jossa Valviran, aluehallintovirastojen sekä ely-keskusten ympäristöasioiden vastuualueen tehtävät kootaan uuteen, valtakunnalliseen lupa- ja valvontavirastoon. Samalla muodostetaan uudet alueelliset elinvoimakeskukset, joihin jäävät ely-keskusten loput tehtävät.

Muutoksen tavoitteet lupa- ja valvontakäytänteiden yhdenmukaistamisesta ja vahvistamisesta ovat mielestämme kannatettavia. Vasemmistoliitto on yhdenvertaisuuden, tehokkuuden ja laadun lisäämisen puolella. Toimintaa keskitettäessä on kuitenkin muistettava huolehtia riittävästä resursseista sekä alueellisen erityisosaamisen ja aluetuntemuksen säilyttämisestä. Esimerkiksi työsuojelu, varhaiskasvatus, koulutus- ja kulttuuritoimiala, sosiaali- ja terveystoimiala, pelastustoimi — näiden erittäin tärkeät valvontavastuut — ovat kysymyksessä.

Arvoisa puhemies! On ehdottoman tärkeää myös varmistaa, että ympäristö ja luonto eivät jää kärsijöiksi tässä lupahallinnon uudistuksessa. On mielestäni vielä epäselvää, miten uusien viranomaisten toimivallan jako käytännössä vaikuttaisi ympäristöhallintoon. Eduskuntakäsittelyssä onkin erittäin tärkeää pitää huolta siitä, että aluehallintouudistus ei johda ympäristöhallinnon heikentymiseen ja että viranomaisille ei synny eturistiriitoja niiden tehtävien moninaisuudesta johtuen.

Ympäristönäkökohdat pitää jatkossakin huomioida viranomaistehtävien hoidossa riittäväällä tavalla. Alueellisen ja valtakunnallisen viraston välisen yhteistyön on oltava sauma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

tonta, eikä uusi järjestely saa aiheuttaa hitautta tai epäselvyyttä ympäristönsuojelu- ja luonnonsuojelunäkökohtien huomioimisessa virastojen tehtävissä. Lisäksi on varmistettava, että muutoksenhakuoikeuden rajaaminen ei johda ympäristöedun huomioimisen edellytysten heikentymiseen.

Ympäristöön liittyvä viranomaisten lupa- ja valvontatoiminta sekä ympäristöllinen yleisen edun valvonta ovat olemassa, jotta voidaan turvata ja voidaan parantaa luonnon tilaa ja estää ympäristön pilaantumista. Tästä ydintehtävästä on huolehdittava, ja on varmistettava, että liiketoiminnallinen etu ei aja ristiriitatilanteissa ympäristön edun edelle.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että tällä uudistuksella ei tavoitella esityksen mukaan säästöjä eikä siten henkilöstövähennyksiä. Esityksen mukaan tavoitteena on, että henkilöstön sijoituspaikat pysyvät johtoa lukuun ottamatta ennallaan. On kuitenkin ristiriitaista, että samalla kirjataan, että uudistamisessa huomioidaan valtionhallinnon tuottavuusohjelma ja toimintamenojen sopeutumistarve. Siis ei säästetä mutta sopeutetaan.

Toivottavasti eduskuntakäsittelyn myötä saamme selvennystä siihen, miten nämä erilaiset tavoitteet tulevat käytännössä näkymään henkilöstölle. Uudistus on suuri, eivätkä nämä muutokset virastojen toiminnassa yleensä käy aivan kivuttomasti, mutta toivon, että lopputuloksena ovat paremmat ja paremmin toimivat palvelut kaikille luonnon ja ihmisen edusta tinkimättä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.21 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Aluehallinnon uudistuksen keskeisenä tavoitteena on yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöjä eri puolilla Suomea sekä sujuvoittaa lupaprosesseja. Kysymys on valtavasta kokonaisuudesta, kuten tässä on käynyt ilmi. Keskityn nyt tässä omassa puheenvuorossani ympäristönäkökulmaan.

Lupa-asioiden yhdenvertainen, laadukas ja sujuva käsittely on myös vihreiden pitkään edistämä tavoite, jotta ympäristön kannalta kestäviä vihreän siirtymän hankkeita saadaan vauhditettua. Näemme valtion ympäristöhallinnon lupa- ja valvontatehtävien yhdistämisen yhden valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston alaisuuteen tarkoituksenmukaisena tapana edetä, kunhan yhdistäminen valmistellaan ja toteutetaan huolellisesti. Parhaimmillaan se voi mahdollistaa ympäristövaikutusten kokonaisvaltaisemman huomioon ottamisen ympäristölupa-asioissa. Valitettavasti tässä hallituksen esityksessä ei kuitenkaan tuoda kaikkia ympäristöhallinnon asioita uuden lupa- ja valvontaviraston alle. Elinvoimakkeuksille jäisi muun muassa kalataloustehtävistä sekä pääosin vesitaloustehtävistä huolehtiminen. Näiden tehtävien sijoittaminen lupa- ja valvontavirastoon edistäisi paremmin ympäristöasioiden kokonaisvaltaista huomioimista niiden liittyessä olennaisesti ympäristölupatehtäviin.

Arvoisa puhemies! Keskeistä on, että uudistus ei johda ympäristönsuojelun tason heikentymiseen. Esityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yleisen edun valvonnan asianmukaista järjestämistä ja viranomaisten riittävien resurssien turvaamista, jotta lupakäsittelyiden laatu voidaan varmistaa. Lakihankkeelle on asetettu yhteiskunnan ja kansantalouden näkökulmista tavoitteeksi edistää investointeja käyttäjälähtöisten lupaprosessien, keskitettyjen ja digitaalisten asiointipalveluiden sekä resurssien ja osaamisen tehokkaamman hyödyntämisen avulla. Haluan muistuttaa, että yleistä etua valvovan valtion viranhaltijan tehtävä on hallintomallista ja virasto-organisaation rakenteesta riippumatta ennen muuta yleisen edun valvonta. Keskeinen osa sitä on luontoarvojen vaaliminen ja ekologi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

sesti kestäväen taloudellisen kasvun edistäminen. Se ei voi perustua luonnonvarojen ylikulutukseen vaan vähähiilisiin sekä kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin.

Julkisen hallinnon keskeisiin edistettäviin asioihin kuuluvat myös kansalaisten vaikutusmahdollisuudet elinympäristöä koskeviin muutoksiin. On tärkeää ylläpitää viranomaisen itsenäistä ja riippumatonta puhevaltaa ympäristön edun valvojana. Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, ely-keskusten rooli yleisen edun valvonnassa on ollut tärkeä. Uuden yleistä etua valvovan yksikön resurssien tulee olla riittävät, ja yksikössä on oltava asiantuntemusta useilta eri aloilta, jotta monenlaisen ympäristöä koskevan päätöksenteon seuraaminen ja lausuntojen antaminen yleisen edun näkökulmasta on edelleen mahdollista. Ely-keskusten oman alueensa paikallistuntemus on ollut osa asiantuntijuutta, ja siitä on edelleen huolehdittava.

Lupa- ja valvontavirastolle on varmistettava riittävät muutoksenhakuoikeudet kaavoihin sekä kaikkiin sitä alempiin päätöksiin tulevassa alueidenkäytön lainmuutoksessa. Sipilän hallituksen aikaiset ympäristöhallinnon valitusoikeuksien rajaukset ovat heikentäneet tilannetta, ja valitettavasti Orpon hallitus on jatkanut samalla tiellä rakentamislain yhteydessä. Tämä vaarantaa ympäristönsuojelun ja kansalaisten oikeuden tasavertaiseen kohteluun. Edelleen on tärkeää, että yleisen edun valvontaa koskevia asioita ratkaisevan yksikön itsenäisyys, riippumattomuus ja puolueettomuus säilytetään myös jatkotyössä. Se on erityisen tarpeellinen tilanteessa, missä ely-keskusten ympäristöpuoli ja avi yhdistetään, koska nykyinen elyn aluehallintoviraston päätöksiin kohdistunut oikeusvalvonta päättyy.

Arvoisa puhemies! Ympäristö ja luonto eivät saa jäädä toisarvoiseen asemaan tässä lupahallinnon uudistuksessa. Päinvastoin uudistuksessa on pyrittävä kasvattamaan ympäristöviranomaisten resursseja, jotta sujuvat lupaprosessit voidaan toteuttaa laadukkaasti. Toivon, että tähän kiinnitetään erityistä huomiota asian käsittelyssä eduskunnassa. [Tuomas Kettunen: Pyydän debattia, aika iso uudistus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kettunen, pyydätkö myös minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa? [Tuomas Kettunen: Kyllä!] — Olkaa hyvä. — Ja muut edustajat voivat halutessaan seurata edustaja Kettusen esimerkkiä.

15.25 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu herra puhemies, että annatte mahdollisuuden tähän debattiin, koska kyseessä on iso uudistus, hallituksen isoin uudistus, 2 000 sivua, ja aikataulukin on kohtuullisen tiukka, ja kun nyt ministeri ministeriäitiossa istuu, niin debatin aikana muutama kysymys varmasti myös ministerin suuntaan tulee.

Kiitoksia hyvästä asian esittelystä. Totta kai tärkeitä tavoitteita ovat luvituksen sujuvoittaminen ja päätösten yhdenmukaisuus, mutta minua kiinnostavat, herra puhemies, nämä ely-keskukset, jotka nyt muuttuvat elinvoimakeskuksiksi. Omassa kotimaakunnassani Kainuussa on ely-keskus. Se muuntuu yhdeksi elinvoimakeskukseksi yhdessä Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kanssa. Kysyn EU:n maaseuturahoituksesta. Nykyisin ne on kohdennettu ely-keskuksiin. Onko nyt niin, että maaseuturahoitukseen liittyvä rahoitus jatkossa tuodaan tämän yhteisen elinvoimakeskuksen kautta? Kuinka pidetään huolta siitä, että esimerkiksi Kainuuseen kohdentuu asianmukaisesti EU-rahoitusta [Puhemies koputtaa] maaseudun kehittämiseen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

15.26 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Niin kuin tässä edelläkin ja aiemminkin olemme jo kuulleet, kyse on nimenomaan suurimmasta tämän hallituksen valtion kokonaisuuksien uudistamisesta. Tässähän on erittäin hyviä tavoitteita nimenomaan siitä, että saadaan vaikka luvitus niin, että se olisi yhdenmukaisempaa ja meillä kokonaisuudet olisivat paremmin hallinnassa.

Mutta kuinka, ministeri, arvioitte, pystymmekö tämän kokonaisuuden sisällä huomioimaan myös jatkossa ne eri alueitten erityispiirteet sen vaatimalla tavalla, mitä se vaatii? Tuossa puheenne lopussa puhuitte paljon tästä kokonaisturvallisuudesta ja varautumisesta ja näistä varautumisen yhteistyöalueista ja valmiustoimikunnista. Kun tämä on kuitenkin sellainen asia, että niiden vastuiden on oltava hyvin selvillä, kenelle tämä kokonaisturvallisuudesta huolehtiminen kuuluu, niin kerroitte puheenvuorossanne, että tätä ollaan vielä selvittämässä ja tähän on tulossa joku työryhmä, jolla oli joku päivämäärä, mihinkä mennessä vielä lisätyötä tehdään. Onko kuitenkin niin, että kun tämä uudistus astuu voimaan, niin nämä vastuut ovat selkeät?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

15.28 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tosiaan ei ole pelkkä hallintouudistus, vaan tämä on mitä suurimmassa määrin itse asiassa kasvu-uudistus. Siinä mielessä ehkä olisin toivonut, että valmistelussa olisi kiinnitetty enemmän huomiota nyt muun muassa käynnissä olevaan Business Finlandin valmisteluun ja ehkäpä jo nyt käynnistyneeseen työllisyysuudistukseen. Toivoisin, että ministeri reflektoisi vähän, millä tavalla nämä kokonaisuudet liittyvät toisiinsa.

Mutta varsinainen kysymys liittyy siihen, että nyt kun ely-keskukset lakkaavat ja 15:stä tuleekin 10 ja jo nyt meillä on aika isoja haasteita maakunnan kehittämisessä siinä, että yhden maakunnan alueella voi olla kolme toimivaltaista ely-keskusta, niin miten tämän uudistuksen jälkeen se aluekehittämisen ydin, maakuntaohjelma, sitoo sitten näitä kaikkia viranomaisia, kun ne etääntyvät nyt sieltä maakuntarakenteesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

15.29 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä uudistus ja ilmeisen hyvässä hengessä alueiden kanssa rakennettu. Tärkeäähän tässä on, että aluehallinnossa toteutuu tulevaisuudessa monialaisuus ja alueellinen läsnäolo. Mitä kauemmaksi ja kasvottomammaksi päätöksenteko karkaa, sitä vaikeampaa alueiden kehittäminen tulee olemaan. Toimiva aluehallinto on myös tärkeä työkalu aluekehittämisessä ja aluepolitiikassa, ja sitä erityisesti nytten tarvitaan. Se aluepolitiikka-sana on kyllä ollut hirmu vieras tälle hallitukselle, enpä ole monta kertaa täältä salista kuullut.

Toivottavasti tällä nyt sitten lopultakin ne nykytilan keskeisimmät ongelmat asiakkaiden ja palvelujen tuottajien näkökulmasta pystytään yhtenäistämään. Suurimmat ongelmat ja erot ovat aluehallintovirastojen osalta olleet käsittelyajat, keskenään hyvin erilaiset tulokinta- ja ratkaisukäytännöt sekä alueellinen toimivalta. Joillakin alueilla erityisesti maankäytön ja kaavoituksen osalta on ollut suuriakin ongelmia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

15.30 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministeri Iko-selle tämän suuren rakenteellisen uudistuksen nyt eduskuntaan saattamisesta. — Tätä on odotettu jo yli kymmenen vuotta, ja tämä jos mikä on nimenomaan järkevää hallinnon yhdenmukaistamista, byrokratianpurkua ja norminpurkua, ja ennen kaikkea sitten loppuvoit-taja on tietenkin asukas, joka tästä hyötyy.

Tämän uudistuksen tavoitteenahan on sujuvoittaa kansalaisten ja elinkeinojen lupapal-veluita ja valvontaa, ja uudistus näkyy jatkossa siinä, että kansalaiset ja yritykset voivat panna vireille asiansa missä tahansa lupaviraston toimipaikassa, ja käsittelyprosesseja ke-hitetään niin, että asiat käsitellään alueesta riippumatta samalla tavalla, mikä nopeuttaa vi-reille tulleiden asioiden käsittelyaikoja. Ennen kaikkea tällä pystytään yhdenmukaista-maan ja varmistamaan sitä, että kaikki kansalaiset saavat ympäri Suomea myös yhdenver-taisesti vastauksen ja kohtelun lupa-asioissaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.31 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella-kin tämä uudistus on mämmä, mutta sehän tarkoittaa käytännössä sitä, että kun päätös-valta siirtyy mahdollisimman kauas maakunnista ja kunnista, niin se tietää, että byrokratia kasvaa aivan uusiin mittasuhteisiin ja lupien saanti eri hankkeille ei kuin viivästyy. Voisin sanoa esimerkkinä, että kun aikanaan olivat tiepiirit ja tielaitokset kunnissa, niin silloin jos tarvitsi kaapelin alitusluvan, eli vaikka vedetään kaapeli järveen, vaikka sähkökaapeli tai puhelinkaapeli, niin tiemestarilta sai sen luvan — kun paperit vei tänään, niin huomenna oli lupa hankittu. Nyt kun Ilo-mantsiin rakennettiin valokuitua, niin se meni Tampereen ely-keskukseen ja toista vuotta kesti, eikä olisi vielääkään tullut, vaan siellä piti monta delegaa-tiota käydä, karvahattulähetystä, jotta saatiin se lupa.

Sellainen sinisilmäinen usko, että keskittämällä palvelut saisimme jotakin hyvää maa-kuntiin... Katsokaa Itä-Suomea, arvoisa ministeri, missä tilassa se on. Mitään ei ole tullut. Syrjäsalmen siltaakin on kolme vuotta korjattu, ja jos ei korjata, se kohta romahtaa ja lop-puu junaliikenne Itä-Suomesta kohti Helsinkiä. Samoin monet muut sillat jossakin byro-kratiaviidakossa makaavat tällä hetkellä. Toivoisin hieman realismia, koska ei tarvinne lu-etteloida, miten kävi niille valtioille, joissa on ollut valtava hallinto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.32 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on keskimääräistä vähän iäkkäämpi täällä eduskunnassa, niin siitä on varmaan haittaa, mutta näissä asioissa siitä voi olla joku hyötykin, kun on nähnyt tavattoman monta alueellista uudistusta tai uu-distuspyrkimystä. Olin itse lääninhallituksen virkamies vuodesta 1994 vuoteen 2000 silloi-nessa Turun ja Porin lääninhallituksessa. Vuonna 97 meillä tehtiin nämä viisi suurlääniä, sen jälkeen tulivat sitten elyt ja avit, ja Sipilän hallituksen aikana suunniteltiin sitten jos-sain määrin nykyisiä hyvinvointialueita muistuttavia maakuntia, mutta niillä olisi ollut laa-ja-alaisemmat tehtävät. Eli tuntuu siltä, että tämä aluehallinnon uudistaminen on kestoaihe meillä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Toivotaan tietysti tällekin uudistukselle kaikkea hyvää, mutta korostaisin kahta asiaa siellä: vahva asiantuntemus, nimenomaan erityisasiantuntemus niillä sektoreilla, joista siellä kuitenkin sitten vastataan, ja sitten samalla hyvä yhteistyö eri sektoreiden kesken, että ei siilouduta. Niissä monialaisissa lääneissä olisi paljon etuja. Muistan esimerkiksi Estonian katastrofin hoidossa, miten hyvin pelastusjohto, [Puhemies koputtaa] poliisijohto ja muut pelasivat siellä yhteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.34 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Kiitos tästä asian esille ottamisesta. Nythän tämä aluehallintouudistus kuulostaa kyllä oikeasti ihan järkevälle ja hyvälle. Lupa- ja valvonta-asioita tässä muutetaan parempaan suuntaan. Tästähan pitäisi periaatteessa tulla vähän vähemmän byrokratiaa, näin ainakin olettaisin. Valtakunnallinen lupavirasto kuulostaa kyllä oikein järkevälle. Ei tule semmoisia päällekkäisyyksiä, ja sitten helpottaa ihmisten arkea. Näin ollen tosiaan se johtaa siihen sujuvampaan arkeen, mitä varmasti kaikki kansalaiset haluavat. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

15.34 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade herr talman! Propositionen föreslår en reform av statens regionförvaltning med omstruktureringar av ämbetsverk. Statens ämbetsverk på Åland behåller sin nuvarande ställning och uppgift.

Enligt lagförslaget får Statens ämbetsverk på Åland en ny lag. Det är bra med en lag för Statens ämbetsverk på Åland. Det gör reformen tydlig och klar, då Åland är självstyrkt men också ett geografiskt insulärt område som är enspråkigt svenskt. Därför är det också viktigt att betona att de språkliga rättigheterna garanteras.

Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille. Lakiesityksessä esitetään, että uusi Ahvenanmaan valtionvirastoa koskeva laki hyväksytään. On hyvä, että Ahvenanmaan valtionvirasto saa oman lain. Se tekee kaikesta mahdollisimman selkeää ja yksiselitteistä, mikä hyödyttää kaikkia. Tärkeää on myös kielellisten oikeuksien turvaaminen käytännössä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

15.35 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on varmaan aivan paikallaan. Mutta kuten edustaja Lindén täällä sanoi, kun on ikää riittävästi, katsoo näitä uudistuksia, hallintoleikkiä, mitä tässä on vuosikymmeninä tehty, kun valtion aluehallintoa on kehitetty. Hän oli silloin lääninhallituksessa vuonna 97, kun tehtiin tämä läänitys, minä olin täällä eduskunnassa päätöksentekijänä. Muistan katkerana sisäministeri Backmanin esityksen siitä, että luodaan nämä viisi suurlääniä, jotka olivat täysin kummallinen järjestelmä. Muualla maailmalla, niin kuin Ruotsissakin, mennään sillä perinteisellä maakuntajaolla, ja siihen on yritetty keskittää erityyppiset valtion aluehallinnon tehtävät, ja alempaan tulevat maakuntahallinnon tehtävät.

Nyt kysyn ministeriltä: oliko teillä missään vaiheessa kenelläkään päässä ajatus miettiä, mitä jos meillä olisi ollut ne 12 perinteistä lääniä vaakunoineen, jotka täällä ovat olemassa — muun muassa silloin, kun tehtiin nämä hyvinvointialueuudistukset? Nyt tehdään jälleen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

näitä uudistuksia. Se olisi kansalaisille selkeä järjestelmä, ja siinä voisivat olla jopa nämä verotusoikeuskeskustelut aivan toisessa kulmassa kuin meillä tällä hetkellä ovat. Olisiko tässä ollut jotakin isompaakin mahdollisuutta tehdä kuin nyt vain tämä uudistus? [Aki Lindén: Siihen vielä palataan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.37 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Pohjois-Suomen näkökulmasta uudistus on tärkeä, sillä se varmistaa alueellisen läsnäolon säilymisen ja palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden. Uudistuksen myötä päätöksenteko nopeutuu ja yritysten lupaprosessit selkiytyvät. Tämä on erityisen merkittävää pohjoisen elinkeinoelämälle, jossa kaivos- ja matkailualan hankkeet tarvitsevat joustavampia, ennakoitavampia lupakäytäntöjä. Virastojen resurssien keskittäminen mahdollistaa asiantuntemuksen tehokkaan hyödyntämisen ja vahvistaa alueiden elinvoimaa. Aluehallintouudistuksen myötä pohjoisen Suomen erityispiirteet huomioidaan entistä paremmin. Lupaprosessien keskittäminen ei tarkoita palvelujen katoamista alueilta, vaan tavoitteena on sujuvoittaa asiointia ja varmistaa, että ratkaisut tehdään asiantuntevasti ja nopeasti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

15.38 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten aikaisemminkin tässä kollegat ovat todenneet, olen samaa mieltä, että uudistusta todella tarvitaan, mutta ihan yhtä lailla — niin kuin edustajat Lindén ja Kiljunen tässä totesivat — uudistuksia on tehty varsin pitkään ja hartaasti ja tuntuu, että ainoa pysyvä on muutos ja uudistus. Kyllä tarttuisin samaan asiaan kuin edustaja Kiljunen, että olisiko tässä voinut olla paikka vähän isommalle muutokselle sitten kuitenkin. Tämä meidän hallintojärjestelmä näyttäytyy tällä hetkellä aika pirstaleiselta, ja tässä olisi voinut olla kyllä paikka tehdä sitten isompi muutos myöskin tähän.

No, nyt ei sitä isompaa muutosta tule, mutta ehkä sitten tässä kohtaa kuitenkin aina tulisi muistaa myöskin se valtion henkilöstö siellä alueella ja että varmistetaan se, että se muutos ei kuormita liikaa, koska tässä nyt kuitenkin isoja säästötoimiakin valtionhallinnon osalta ollaan tehty ja näin. Pidetään se henkilöstö mukana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.39 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä jo lähdettiin lääninuudistusta kaipaamaan, mutta kukaan ei vielä sentään maaherraksi ilmoittautunut. [Välihuutoja — Naurua] Mutta varmasti halukkaita kyllä täältä kollegoiden keskuudesta löytyy, varsinkin jos noin kauniisti pyydetään.

Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua kun kuuntelee, niin minusta on hyvä todeta, että kyllähän me päätöksentekijät aika paljon tästä hallintohumpasta tykkäämme, koska tuskin tämä on viimeinen hallinnollinen uudistus, jota Suomessa tehdään. Sinänsähän tämän uudistuksen tavoitteet ovat monelta osin todella kannatettavia, ja toivon mukaan ne myös nyt sitten käytäntöön menevät ja lähtevät vaikuttamaan.

Mutta olisin kysynyt tästä aikataulusta, kun oma muistikuvani on, että kun tässä viimeisinäkin vuosina erilaisia hallintouudistuksia on tehty, niin yleensä keskeinen kritiikki on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

aina liittynyt toimeenpanoajan lyhyeen keston. Ja kun tämänhän tulisi olla voimassa jo ensi vuoden alusta, niin kyetäänkö tässä vuoden mittaan nyt tämä todella viemään toimeen [Puhemies koputtaa] siten, että vuoden 26 alussa tämä kaikki todella toimii?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Lyly, ja sen jälkeen vastauspuheenvuoro ministerille. — Olkaa hyvä.

15.40 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä kuitenkin tavoitellaan toimintojen tehostamista ja asioiden nopeampaa käsittelyä, niin taustalla kuitenkin ovat niiden ihmisten lisäksi myös nämä meidän tietojärjestelmät ja kaikki tämä kokonaisuus, mikä siellä on. Äkkiä tulee mieleen, että kun me ollaan tässäkin salissa aika monta kertaa puhuttu harmaasta taloudesta ja kaikesta muusta, niin kuinkahan paljon tämä silläkin alueella tuo lisää työkaluja, jos niitä tietoja kootaan yli lupaviranomaisten ja viranomaisten — kuinka hyvin niitä jaetaan, ja kuinka monia satoja tietojärjestelmiä täällä on? Paljonko silläkin alueella sitten tulee olemaan työtä, että me saadaan tämä kone oikeasti toimimaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.42 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä keskustelussakin on hyvin tullut esiin, tämän uudistuksen tärkeitä periaatteita ovat monialaisuus ja alueellinen läsnäolo. Kun tässä kysyttiin sitä, käytiinkö vaihtoehtoja läpi siitä, miten tätä uudistusta tehdään, niin kyllä me itse asiassa jo hallitusohjelmaneuvoittelussa kävimme läpi näitä erilaisia vaihtoehtoja. Eri ministeriöt esittivät sitä, että jokainen olisi melkein halunnut rakentaa itselleen valtakunnallisen oman viraston. Siinä todettiin, että me haluamme kuitenkin tätä monialaisuutta ja sitä, että tuomme yhteen eri hallinnonalojen osaamisen, koska se tukee myöskin alueellista työtä entistä paremmin.

Toinen asia, jonka totesimme, oli se, että haluamme, että valtion aluehallinto on läsnä alueilla jatkossakin, ja se ohjasi tähän kokonaisuuteen. Kuitenkin myöskin se, että haluamme esimerkiksi luvituksessa ja valvonnassa päästä yhdenmukaisiin käytäntöihin valtakunnallisesti ja saada sujuvuutta, haastoi siihen, että halusimme lupa- ja valvontaviraston rakentaa valtakunnalliseksi. Nämä ehkä tässä kulmina näihin vastauksiin.

Sitten täällä keskusteltiin siitä, että aikataulu on tiukka, ja se on todellakin tiukka. Nyt halusimme tuoda tämän lainsäädäntöpakettin — valtavan kokoisen paketin — jo tässä vaiheessa tänne sen takia, että eduskunnalla on aikaa nyt tässä kevätkaudella. Ja toivon, että sitä jää myöskin, niin että ehditään käsitellä se tässä kevätkaudella, jolloin siinä olisi sitten se kuusi kuukautta aikaa myöskin johdon valintaan, työjärjestysten rakentamiseen, kaikkkeen siihen käytännön organisoimiseen.

Tämä tiukka aikataulu on huomioitu jo valmisteluvaiheessa, ja tämä koko prosessi tässä valmistelussa on tehty hyvin osallistaen. Tässä ovat olleet mukana paitsi eri ministeriöt myöskin kaikki mukana olevat virastot. Heidän henkilöstönsä on ollut edustettuna. On tehty alueellisten kumppaneiden kanssa valmistelutyötä, eli tässä on ollut hyvin laaja rinki matkassa jo heti alusta asti.

Lisäksi olemme käynnistäneet toimeenpanohankkeen jo vuoden 24 puolella, jotta ehditään tehdä myöskin sen puolen valmistelutyö huolella. Tässä muun muassa lupa- ja valvon-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

taviraston ryhmässä on 300 tahoa valmistelemassa, ely-ryhmässä sata valmistelijaa, eli siellä on myöskin laaja osallisuus siinä, miten sitä rakennetaan.

Muistan itsekin, kun täällä on muisteltu sitä, miten kukakin oli: olin itse silloin aikanaan TE-keskuksessa kehityspäällikkönä. Vastasin silloin kanssa osaltani oman organisaation saattamisesta kohti ely-aikaa ja seurasin sitä hyvin. Silloin esimerkiksi oli hyvä tällainen muistisääntö, kolme M:ää: mitä tehdään, miksi tehdään, ja mitä tämä merkitsee minulle? Tämä oli aika hyvä muistisääntö, jolla voidaan miettiä tällaisen muutoksen läpiviemistä henkilöstön näkökulmasta. Mutta keskeistä on viestintä, viestintä, viestintä.

Sitten kuitenkin tähän aikatauluun: miksi pidettiin tällainen tiukka aikataulu? Haluttiin varmistaa luvituksen sujuvuus, käsittelyaikojen nopeutus ja yhdenvertainen sote-palveluit-ten valvonta eri puolilla Suomea. Nämä koettiin niin tärkeinä tavoitteina, että haluttiin myöskin pitää tästä aikataulusta ja viiveettä etenemisestä kiinni.

Sitten täällä kysyttiin lupa- ja valvontaviraston päätoimipaikasta. Tämähän on edelleenkin virastona läsnä 18 paikkakunnalla, ja päätoimipaikkaa esitetään Tampereelle. Siellä on tällä hetkellä 209 henkeä, ja tämä uudistus tuo nyt tässä kohtaa sitten pääjohtajan ja johdon yksikön sinne, mutta nämä lukumäärät tulevat täsmentymään tässä matkan varrella tarkemmin.

Ympäristönäkökulmat nousivat myöskin täällä keskusteluun, ja tässä on ehkä nykyisel-lä mallilla haaste siinä, että eri viranomaiset lausuvat toisilleen ja on turhan etäistäkin työ-skentelyä tällä hetkellä ja saattaa tulla valituksia viranomaiselta toiselle ja näin edelleen. Tässä tavoitteena on saada tiiviimpi ja aidompi yhteistyö ympäristöasioitten ennako- ja jälkivalvonnassa, ja tässä ollaan perustamassa myöskin yleisen edun valvontayksikkö ym-päristöosastolle. Se tulee olemaan riippumaton ja puolueeton, ja silloin edelleen on oikeus hakea muutosta viraston päätöksiin. Tämä valitusoikeuden laajuuden arviointi menee vie-lä perustuslakivaliokunnan käsittelyyn, eli eduskunnassa on mahdollista myöskin käydä se vielä tarkemmin läpi.

Sitten täällä kysyttiin vielä tätä alueellista näkökulmaa, alueellista tuntemusta. Oli muun muassa Kainuun esimerkki täällä näin, miten se varmistetaan. Ajattelen, että tässä elinvoi-makeskusten puolella taas tosi tärkeätä on se alueellinen läsnäolo, niin että vaikka meillä on kymmenen elinvoimakeskusta, niin elinvoimakeskus on läsnä kaikissa maakunnissa. Se mahdollistaa myöskin sen, että siinä jatketaan esimerkiksi MYR-yhteistyötä. Näen, että se on myöskin hyvä nyrkki koordinoita näitä tavoitteita yhteen.

Varautumisesta kysyttiin. Kyllä meillä viranomaisten vastuut ovat selkeät. Siinä työryh-mässä, mikä meillä on nyt tässä rinnalla — tässä sisäministeriön ja valtiovarainministeriön työryhmässä — haetaan alueellisen koordinaation tiiviimpää rakentamista. Siinä on meillä vielä kehittämistä, ja siinä, miten tilannekuvaa rakennetaan ja miten sitä ohjataan, täsmen-netään ja haetaan sitä mallia. [Puhemies koputtaa] Nyt keväällä tämä työryhmä valmistuu.

Sitten vielä viimeisenä vastauksena: Ahvenanmaan valtionviraston tehtävät tulevat py-symään ennallaan, ja kielellisistä oikeuksista tullaan huolehtimaan uudistuksessa. — Kii-toksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan täs-sä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.47.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.37.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Seuraavaksi edustaja Riipi, poissa. Edustaja Eskelinen, poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

19.38 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas puhemies! Valtion aluehallintouudistus on yksi hallituskauden merkittävimmistä uudistuksista. Sen tavoitteena on tehostaa hallintoa, yhdenmukaistaa valvontakäytäntöjä ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Hallituksen esityksessä ehdotetaan uuden lupa- ja valvontaviraston perustamista, joka kokoaa yhteen nykyisiä aluehallintovirastojen ja Valviran tehtäviä. Samalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävät jaetaan uudelleen elinvoimakeskukseen, mikä vahvistaa alueiden kehittämistä ja rahoitusta.

Arvoisa rouva puhemies! Pohjois-Suomen näkökulmasta uudistus on tärkeä, sillä se varmistaa alueellisen läsnäolon säilymisen ja palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden. Uudistuksen myötä päätöksenteko nopeutuu ja yritysten lupaprosessit selkiytyvät. Tämä on erityisen merkittävää pohjoisen elinkeinoelämälle, jossa kaivos- ja matkailualan hankkeet tarvitsevat joustavampia ja ennakoitavampia lupakäytäntöjä. Virastojen resurssien keskittäminen mahdollistaa asiantuntemuksen tehokkaan hyödyntämisen ja vahvistaa alueiden elinvoimaa.

Aluehallintouudistuksen myötä Pohjois-Suomen erityispiirteet huomioidaan entistä paremmin. Lupaprosessien keskittäminen ei tarkoita palveluiden katoamista alueilta, vaan tavoitteena on sujuvoittaa asiointia ja varmistaa, että ratkaisut tehdään asiantuntevasti ja nopeasti. Erityisesti vihreän siirtymän investointien osalta on tärkeää, että ympäristölupaprosessit tukevat kestävästä kehitystä ja alueellista kasvua.

Arvoisa rouva puhemies! Hallittu ja tehokas aluehallinto tukee Suomen taloudellista kasvua ja alueiden tasapuolista kehitystä. Pohjois-Suomen elinkeinojen ja ihmisten arjen kannalta on tärkeää, että uudistus varmistaa palveluiden sujuvuuden ja viranomaisten toiminnan tehokkuuden. Tämä uudistus on askel kohti selkeämpää ja toimivampaa aluehallintoa, joka palvelee kansalaisia ja yrityksiä paremmin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen olikin ennen Hännistä, mutta edustaja Hoskonen ei ole vielääkään paikalla, jotenka mennään eteenpäin. Elikkä Hoskonen, poissa, edustaja Kiljunen poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.41 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, rouva puhemies! Tosiaan aluehallintouudistusta koskeva lainsäädäntö on käsittelyssä. Kyseessä on lähes 2 100-sivuinen hallituksen esitys. Itse asiassa, rouva puhemies, paljon on asiaa ja raskasta asiaa. Tämä pitää sisällään 290 eri lakiesitystä. Mutta tähän jakautuu kolmeen osaan.

Yksi: perustetaan tämmöinen uusi valtakunnallinen lupa- ja valvontavirasto, jonne kootaan kaikki Valviran tehtävät, suurin osa nykyisistä aluehallintoviraston lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävistä sekä pääosa ely-keskusten ympäristöön liittyvistä tehtävistä. — Ja onnittelut, Tampere. Päätoimipaikaksi on tulossa tälle lupa- ja valvontavirastolle Tampere.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Sitten toinen osa on se, että perustetaan kymmenen elinvoimakeskusta, eli nämä elinvoimakeskukset korvaavat nämä nykyiset 15 ely-keskusta.

Sitten kolmas on se, että luvituksessa toteutetaan tulevaisuudessa yhden luukun mallia, eli lupa- ja valvontavirastosta annetaan luvat yhden luukun mallilla, mikä on kyllä minun mielestäni todella hyvä ajatus, koska tähän sujuvoittaa luvitusta. Ja tästähän tässäkin salissa useampaan otteeseen on käyty keskustelua, että luvitusta on sujuvoitettava, koska tänä päivänä se alkaa olemaan ja on ollut pitemmän aikaa kasvunkin hidasteena, koska monet teollisuuteen ja yritys-elämään sijoittuvat luvat kestävät liian pitkiä aikoja tuolla byrokratian rattaissa.

Rouva puhemies! Sitä ihmettelin tuossa jo aikaisemmin, että aikataulu on aika tiukka tämän lainsäädännön osalta. Tämä kyseinen esitys ja lakiesitykset tulisi käydä melko nopeasti lävitse tässä talossa. Toivon kuitenkin, kun tämä useampaan valiokuntaan menee, että perusteellisesti valiokunnat käyvät lävitse tämän esityksen, koska tämä on niin iso uudistus.

Itselläni huoli on siitä, että kun tällä on vaikutuksia useampaan maakuntaan, niin kuinka pidetään huolta siitä, että valtionhallinto on mahdollisimman lähellä tulevaisuudessa, eli vaikka se lupa- ja valvontavirasto tulevaisuudessa on Tampereella, ne toiminnot ja toimenpiteet asianmukaisesti sitten käyvät tuolla maakunnissa, niin että ei käy niin, että valtiota kyllä kiinnostavat maakunnista tulevat vahvuudet liittyen luonnonvaroihin mutta sitten se alueellinen läsnäolo valtion toimesta unohtuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

19.44 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi tähtää aluehallinnon kehittämiseen. Esityksen tavoitetta — lupa- ja valvontakäytäntöjen yhdenmukaistamista alueesta riippumatta sekä prosessien ja palvelujen sujuvuuden parantamista — voi pitää kannatettavana. On tärkeää, että aluehallinnossa toteutuu monialaisuus ja alueellinen läsnäolo.

Esitettyjen lainsäädäntömuutosten aikataulu uudistuksen mittaluokka huomioon ottaen on hyvin haasteellinen. Tavoite on, että lait tulevat voimaan jo vuoden 2026 alusta, jolloin myös uusi lupa- ja valvontavirasto aloittaa toimintansa. Tiukasta aikataulusta huolimatta edellytän, että valiokunnille tulee työrauha tämän laajan asiakokonaisuuden käsittelyyn. Muutosprosessi tulee saada vietyä läpi hallitusti käynnissä olevia lupa- tai muita prosesseja vaarantamatta.

Aluehallinnon uudistus koskee 27:ää virastoa ja 4 600:aa valtionhallinnon työntekijää. Uudistuksen toteuttamisessa korostuu hyvän henkilöstöpolitiikan merkitys muutostilanteessa ja toisaalta myös huoli valtionhallinnon sopeutustoimien ja suuren uudistuksen samanaikaisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.46 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitin samaan asiaan huomiota kuin edustaja Kettunen, että tämä aikataulu on todella kiireinen. Jos ajatellaan, että tämän lain ja tämän uudistuksen pitäisi olla ensi vuoden alussa toiminnassa, niin että kyettäisiin hoita-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

maan niitä tehtäviä, niin tulee olemaan todella kiire. Tämä käsittely vie täällä eduskunnassa kuitenkin jonkun aikaa, ja kun katsoo tuota 2 096-sivuista kokonaisuutta, niin siellä on paljon asioita, ja sen osalta se käsittely pitää täällä pystyä tekemään hyvin.

Niin kuin täällä iltapäivällä tuli jo esiin, me palataan tavallaan semmoiseen kymmenen alueen kokonaisuuteen. Ennen läänejä taisi olla 12, ja on ollut 15:tä ja viittä ja vaikka mitä tässä välissä. Se noin kymmenkunta aluetta nyt näyttäisi olevan Suomessa semmoinen kokonaisuus, ja toivon mukaan muissakin kokonaisuuksissa päädytään suurin piirtein samoihin alueisiin, mikä olisi järkevää jatkon kannalta.

Tämä tehdään varmasti sellaisten ongelmien takia, mistä meilläkin Tampereella on kokemuksia. Meillä on ollut yksi saariprojekti siellä Näsijärvellä, ja siellä avi ja ely olivat vähän erisuuntaisilla kannanotoilla, ja nyt ne menevät samaan virastoon sitten jatkossa. Siinänsä saattaa olla, että tämä työ sitten paranee ja saadaan asioita nopeammin eteenpäin ja yhteisiä kantoja tehtyä. Nämä ovat niitä käytännön esimerkkejä, joita on havaittu.

Itse näen tämän niin kuin sellaisena asiana, että tämä antaa paljon mahdollisuuksia, mutta näissä lakiesityksissä ja tässä ministerien esittelyssä ei tavallaan tullut, mitä tuloksia tällä haetaan. Täällä puhutaan, että nopeutetaan käsittelyä ja tämäntyyppisiä, mutta mitä muuta tulosta tällä saadaan? Jos me kootaan nämä virastojen tietoineistot yhteen, niin luulisi, että sieltä löytyy läpi ajaen joitain muitakin asioita, jotka voivat parantua tämän seurauksena, muun muassa harmaan talouden torjunta, josta iltapäivällä muutaman sanan sanoin. Se on semmoinen asia, jota valvontahenkilökunnat joutuvat koko ajan seuraamaan, ja siellä voi olla satojen miljoonien potti saatavissa julkiseen talouteen, ja se olisi tässä todella tärkeää. Meidän pitää näitä metsästää myös, kun me ajatellaan tällaista rakenneuudistusta. Se minusta tässä esittelyssä on ainakin jäänyt vähän vähemmälle, mutta toivoisin, että se täällä käsittelyssä, sitten kun me tätä käsitellään eri valiokunnissa, nousee paremmin esiin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.49 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Tosiaan käsittelyssä on aluehallintouudistus, ja niin kuin edustaja Lyly tuossa aikaisemmassa puheenvuorossaan totesi, että mitä tuloksia näillä uudistuksilla on tulossa — varmasti se meille sitten valiokuntakäsittelyssä tulee esille, mutta säästöjähän tämä lakiesitys ei ole tuomassa. Mutta toivomme totta kai, että onnistuu ainakin tämän luvituksen osalta niin, että tulokset ovat paljon positiivisempia sen suhteen, että luvitukset toimivat paljon nopeammin kuin ne tänä päivänä toimivat.

Mutta menen vielä, rouva puhemies, näihin elinvoimakeskuksiin. Elikkä kun tällä hetkellä tosiaan meillä on tässä maassa 15 ely-keskusta, niin tulevaisuudessa tulee olemaan kymmenen elinvoimakeskusta. Tässä vaiheessa ei tapahdu muuta kuin että tämä alueiden määrä supistuu kymmeneen elinvoima-alueeseen. Ely-keskuksiltahan lähtivät tämän vuoden alussa TE-palvelut kunnille ja tässä uudistuksessa osa ympäristöasioista.

Mutta, rouva puhemies, sitä vähän ihmettelen, että kun puhutaan kuntapohjaisten maakuntaliittojen toiminnasta — elikkä tässä maassa on 18 maakuntaliittoa — niin näitten tulevaisuudesta ei tässä esityksessä puhuta mitään. Nämä maakuntien liitot, maakuntahallinnot, on tällä hetkellä kirjattu lakeihin aluekehitysviranomaisiksi. Ely-keskuksia oli tuota määrää vähemmän, elikkä se 15, ja vain viisi elyä on hoitanut EU:n rakennerahastoasioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Nyt elinvoimakeskuksia olisi tämän esityksen mukaisesti vain kymmenen, joten kyllä näen haasteelliseksi sen, että alueellinen eriytyminen suhteessa maakunnan liittoihin, joita on siis 18, kasvaisi.

Puhemies! Kun tätä ministeri Ikonen esitteli, niin kysyin häneltä sitä, että kun omassa kotimaakunnassani Kainuussa on Kainuun ely-keskus, joka sitten sulautuu elinvoima-alueeksi yhdessä Pohjois-Pohjanmaan kanssa — Pohjois-Pohjanmaalle tulee tämä elinvoimakeskuksen päätoimipaikka, ja Kainuuseen tulee sitten tällainen sivutoimipiste — niin tähänastisesti Kainuun elyllä on ollut korvamerkittynä muun muassa EU:n maaseuturahastoon liittyvät rahoitukset, niin kuin ne on kohdennettu ely-keskusten suuntaan. Elikkä Kainuun alueellekin on ollut oma potti jaettavaksi EU:n maaseuturahaston osalta. Kysymys kuuluu sitten, että kun sitä ei lakiin ole kirjattu, niin kuinka se sitten huolehditaan, että alueellinen tasa-arvoisuus toteutuu, kun näitä EU:n muun muassa maaseuturahastoon liittyviä rahoja sitten näillä elinvoima-alueilla jaetaan. Totta kai alueita tulee kehittää alueitten elinvoiman vahvistamiseksi alueitten vahvuuksien mukaan, ja kuten tiedämme, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla, molemmissa maakunnissa, on vireätä maaseutua ja vireitä maaseutuyrittäjiä, maaseutuelinkeinojen harjoittajia, ja totta kai tulee pitää huoli myös tulevaisuudessa siitä, että molempien maakuntien maaseutua kehitetään tasapainoisesti.

Rouva puhemies! Keskustalaisena maakunnan kansanedustajana ajattelen tätä uudistusta hieman pessimistisesti siitä lähtökohdasta katsottuna, että keskustan ajatus on aluelähtöisessä kehittämisessä, jossa alueiden päätösvaltaa lisätään, ja tässä nyt tietyillä alueilla se päätösvalta saattaa siirtyä vähän kauemmaksi. Ennemminkin valtiovallan ohjausvallan alueisiin pitäisi vahvistua, ja jossain määrin voidaan puhua pyrkimyksestä nyt keskittää tätä valtion aluehallintoa.

Rouva puhemies! Tämä on iso uudistus, ja mielenkiinnolla lähdemme sitten tuolla valiokunnissa... Tämä tulee myös työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, ja varmaan sitä alueellista tasa-arvoasiaa sitten meidän valiokunnassa käsitellään.

Mutta vielä, niin kuin aikaisemmin omassa puheenvuorossani totesin, aika tiukka aikataulus tälle eduskuntatyöhön tämän asian käsittelyn osalta on, jos tosiaan ensi vuoden alusta alkaen tämä uudistus astuu voimaan. Mutta toivomme kaikille viisautta ja malttia tämän asian käsittelyn osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

19.54 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun aluehallintouudistusta tässä iltatunneilla käsitellään, niin ottaisin tässä lähetekeskustelussa vielä esille työturvallisuusnäkökannan, joka on hyvin olennainen osa näitä viranomaispalveluita ja -toimia. Elikkä jos mietitään, kuinka paljon nyt tälläkin hetkellä täällä salissa ja tämän kauden aikana on käsitelty työelämän muutoksia ja palkansaajan aseman heikennyksiä ja sen kaltaisia asioita, kuten harmaan talouden torjunta, niin näihin aihealueisiin liittyy paljon työsuojeluviranomaisten valvontavelvollisuutta ja roolia ja vastuuta. Tämä tulee koskemaan myös heidän työsektoriaan, ja puhutaan noin 400 viranomaisesta. Haluaisin, että myös tämä asia tässä tulee asian käsittelyn yhteydessä hyvin selkeästi käsiteltyä, millä tavalla tämä sitten pystytään varmistamaan, että meillä työsuojeluviranomaiset pystyvät resursoimaan sitä työtään. Tällainen pieni huoli aina, kun muutoksia tehdään, saattaa olla, että joku tietty osa-alue jää vähän vähemmälle huomiolle. Sen takia haluan nostaa tämän vielä tässä lähetekeskustelussa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.56 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä intoudun itsekin ottamaan lyhyesti kantaa. — Edustaja Kettunen hienosti avasi myös tätä muutosta, mikä sitten lähtee käsittelyyn työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan. Koska itse olen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsen, niin totta kai suhtaudun asiaan vakavasti siltä osin, että kun ajatellaan muuttuvaa työympäristöä, muuttuvia työmarkkinoita ja työpaikkoja siltä osin, mitä esimerkiksi tämä kyseinen hallitus on tehnyt — merkittäviä muutoksia työmarkkinoille ja työpaikoille liittyen työntekijöitten edunvalvontaa koskeviin asioihin — niin on tärkeää, että sitten tässä uudistuksessa nimenomaan taataan riittävä alueellinen työpaikkojen ja toimialojen tuntemus, turvataan neuvonta-, ohjaus-, kehittämis- ja valvontatehtävät. Sitä kautta tämän uudistuksen myötä, kun puhutaan, että yhdeltä luukulta löytyy sitten palvelua, toki tämän yhden luukun palvelun täytyy koskea myös työturvallisuutta, työsuojelua ja sitten sitä tärkeää kenttää, mihinkä edustaja Viitalakin hienosti viittasi, kun puhutaan harmaan talouden torjunnasta. Tässä on valtavat, isot alueet ja tehtävät, jotka pitää sitten muutoksen myötä paremmin saada hoidettua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

19.57 **Tuomas Kettunen kesk:** Rouva puhemies! Edustaja Suhoselta todella tärkeät huomiot, jotka varmasti valiokunta ottaa huomioon.

Mutta, rouva puhemies, minkä takia otin vielä tämän viimeisen puheenvuoron? Otan sen vain ottaen huomioon hämmästykseni siitä, että kun tätä keskustelua on tänä päivänä käyty, niin — korjatkaa, te paikalla olevat edustajat, jos olen väärässä — ainoastaan yksi puheenvuoro tuli perussuomalaisen eduskuntaryhmän suunnalta tähän aihepiiriin liittyen, ja kuitenkin puhutaan näin isosta, hallituksen isoimmasta uudistuksesta tämän vaalikauden aikana. Perussuomalaiset ovat olleet kyllä sangen hiljaa, ja kysymys kuuluu, miksi. Miksi he eivät ole olleet käyttämässä puheenvuoroja, ja mistä se johtuu?

Kun puhutaan aluehallinnosta ja aluehallintouudistuksesta, niin puhutaan myös aluekehityksestä ja alueiden kehittämisestä. Aluekehityksessä on tärkeää, että valtio tukee alueiden erityistarpeita ja mahdollisuuksia. Tämä ei tarkoita pelkästään taloudellista tukea, vaan myös rakenteiden luomista, jotka mahdollistavat elinkeinojen monipuolistamisen, asukkaiden hyvinvoinnin lisäämisen ja alueiden erilaisten vahvuuksien hyödyntämisen.

Haluan vielä korostaa, rouva puhemies, sitä, että aluekehityksen ei tarvitse olla nollasummapeliä, jossa valtakunnallinen kehitys tapahtuu vain suurimpien keskusten kasvaessa ja pienempien alueiden jäädessä varjoon. Meidän on, rouva puhemies, löydettävä tasapaino, jossa kehitys jakautuu oikeudenmukaisesti ja jossa jokaisella alueella on mahdollisuus kukoistaa omien vahvuksiensa kautta. Tämä tehtävä yhteistyössä paikallisten yhteisöjen, yritysten ja valtion kanssa on tehtävä, että voimme luoda elinvoimaisia ja tasapainoisia alueita kaikille kansalaisille.

Haluan muistuttaa, että kaupungit kehittyvät, mutta samalla pitää kehittää myös alueita, kuten maaseutua ja harvemmin asuttuja alueita. Ja mietityttää vain, kun perussuomalaiset eivät ole tässä keskustelussa olleet matkassa, että mihinkähän tämä perustuu. Perustuuko se siihen, että tietyille alueille meinaa tulla jopa tämmöistä keskittävää aluepolitiikkaa? Mutta nähtäväksi jää, kun tätä käsitellään sitten ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä, millä tavalla valtiovarainministeripuolue perussuomalaiset sitten keskusteluun osallistuu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.00 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kettunen tässä innoitti ottamaan puheenvuoron, ja juuri tämä sama huomio on tästä puheenvuorojen käyttämisestä, mitä edustaja Kettunen tässä toi esiin. Muutenkin tämä koko lakiesityspaketti on niin merkittävä, että olisin odottanut, että olisi ollut aika paljon kiinnostusta tässä salissa käydä tätä keskustelua ja vähän miettiä, mitä tällä oikeasti yritetään saada aikaiseksi.

Minua erityisesti kiinnostaa, ei tämä hallintohumppa sinänsä vaan se, että tällä pitää saada jotain oikeata aikaiseksi ja yhdenvertaisia palveluja koko Suomessa ja tavallaan se alusta, että kaikki voivat menestyä joka puolella omien ideoittensa kanssa ja niitä kohdellaan samalla tavalla. Sehän kai on tämän perusjuttu. Sitten valvonta tehostuu tällä koonnilla toivon mukaan, ja sitten me saadaan vielä enempi resursseja tai ohjattua vähän paremmin niitä vähäisiä resursseja, jotka kuitenkin viranomaisilla on tässä elinkeinorakenteen muutoksessa. Ne ovat kuitenkin aina alimittaisia siihen nähden, miten tämä kokonaisuus valvonnan osalta käy. Odotan mielenkiinnolla myös tämän lakiesityksen valiokuntakäsittelyä ja toivon, että tähän tulee niitä korjauksia, ja varmaan sitten arviointineuvoston ja näitten huomioiden otetaan mukaan siinä, miten tämä tästä kehittyy. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan, talousvaliokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.